

О.В. Дашевська, Дніпропетровський національний університет

СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФАКТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Зовнішня торгівля України є одним з головних чинників формування економічної системи. Провідним зовнішньоторговельним партнером України є Російська Федерація (29 % від загального зовнішньоторговельного обігу України).

Актуальним питанням на шляху активізації експортно-імпортних операцій між країнами є використання ліберальних форм міжнародних розрахунків, однією з яких є факторинг.

В Україні факторингові операції почали здійснюватись у 1989-1990 роках, коли була сформована перша мережа комерційних банків. Надалі розвиток факторингу призупинився через інфляцію. Загалом питома вага факторингових операцій в балансах провідних комерційних банків України не перевищує 1 %.

Сьогодні в Україні факторинг фактично не здійснюється, тому що немає досвіду роботи та наукового обґрунтування переваг використання даного фінансового інструменту.

В Україні факторингом називають його найпростішу форму – страхування та облік реалізації. Закон України “Про банки і банківську діяльність” визначає факторинг як банківську операцію “придбання права вимагання на виконання зобов’язань в грошовій формі за поставлені товари...”.

Факторинг надає переваги експортерам, забезпечуючи їм:

- збільшення обсягів продажу завдяки додатковій можливості надання відстрочки в оплаті товарів (застосування товарного кредиту);
- розширення клієнтської бази та встановлення стабільних відносин з покупцями, які матимуть постійну можливість закупати товар з відстрочкою оплати;
- планування фінансових потоків без урахування платіжної дисципліни покупців;
- можливість здійснювати оптові закупки за більш вигідними цінами та підтримувати розширений асортимент продукції;
- створення власного ділового іміджу завдяки можливості своєчасно розраховуватись по своїх зобов’язаннях.

В Україні експортери надають переваги обслуговуванню, при якому банк купує рахунки дебіторів з дисконтом: банку передається вексель, при цьому 60-80 % номіналу векселя сплачується одразу після передачі векселя, а іншу частину суми, за відрахуванням комісії банку – після погашення векселя.

Тобто, факторингова операція стає схожою на операцію по обліку векселя.

Основними факторами, які заважають розвитку факторингу в Україні, є:

- відсутність досвіду роботи;
- ПДВ, яким відповідно до Закону України “Про додану вартість” обкладається ця операція;
- істотні розходження між створенням трикутника “клієнт – фактор – боржник” на підставі відступлення вимог (цивільної цесії) і на підставі договору доручення (представництва);
- відсутність у всіх банках потужних юридичних служб, можливості адміністративного впливу на боржника, впевненості, що операція факторингу буде безпечною для всіх її учасників.

При подоланні проблем, які заважають розвитку факторингу в Україні, держава отримує перспективні можливості, а саме: збільшення товарообігу між Україною і Росією; стовідсотковий контроль за цільовим використанням грошових позик; оперативний обіг значних грошових ресурсів; детінізація грошових ресурсів фірм-експортерів.